

GÜNÜN GEHRESİ

Gelenek, Görenek

I. H. BALTACIOĞLU

Bu iki kelime gazete, kitap, konuşma dilinde sık sık kullanılır. Ancak, kolay kolay tarif edilemez! Akıl, duygu, istek deriz, bunları yaşarız da. Ancak, ne olduklarını bilir miyiz? İşte gelenek, görenek de övle!

— Peki ama, herkes bu kelimelerin anlamını bilmek, öğrenmek zorunmudur?

Hayır, herkes için bu zor yoktur. Ancak, politika adamları, sosyoloji, psikoloji, estetik ve pedagoji adamları, öğretmenler, eğitimciler, için bu zor vardır.

— Gitsinler, lûgatlarından, ansiklopedilerden öğrensinler!

Bu iki kelimeyi objektif, nesnel olarak tarif edecek bir sözlük, bir ansiklopedi bulamazsınız.

— Sosyoloji kitaplarına baş vursunlar!

Onlarda da yoktur. Olmayınca biz kendimiz düşünmeliyiz. Elimizden geldiği kadar düşünmeliyiz.

Hiç bir kitabım onun kadar talihli olmamıştır. İki defa basılmış, binlerce sayısı bir kaç ay içinde satılmış, şimdi elde tek nüshası dahi kalmamıştır. Bu kitabım için iki yüz tane tenkit yazısı yazılmış, yazıların yüzde doksan beşi eseri övmüştür. Bu beklenilmeyen karşılama beni son derece şaşırtmıştır. Bu alkışların asıl sebebini araştırdım. Bu sebepleri bulur, anlar gibi oldum ve ürktüm! Ben Türke Doğru dedikçe yalnız bir şey anlıyordum: «Geleneklere doğru!» Ben «geleneklere doğru» dedikçe çoğu kimse geçmiş zamanla doğru, eski huylara doğru, eski alışkanlıklara doğru, hattâ eski göreneklere doğru anlıyordu! Oysaki benim kafamda gelenek (tradition) ile görenek (routine) apayrı iki gerçeği anlatıyordu. Gelenek hiç değişmez ve geleneğin kötüsü olmaz. Görenek ise sosyal tipten sosyal tipe değişen âdet (coutume) artığından fosilden başka bir şey değildir. Bence geleneklere kavuşmak ile geçmişe dönmek, muhafazakârlık, ya da gerilik arasında hiç bir ilgi ve ilinti yoktur. Gelenek bugünde olsun, dünde olsun.

(Devamı sa. 6 sü. 6 da)

Gelenek Görenek

(Baştarafı sa. 1 de)

sun ulus gerçeğinin kendisidir. Türke Doğru'yu okuyanların çoğu ne yazık ki onun en temelli özünün yepyeni bir milliyet tarifi getirmesinde olduğunu farkedememiştir. Bence milliyet kültür birliği değil kültürde gelenek birliğidir.

Ne olurdu, ihtilâl ve inkılâp hükûmeti bir milliyet kongresi yapsaydı da orada herkes milliyet anlayışını ortaya koysa, herkes gelenekten, görenekten, kültürden, medeniyetten, türkleşmekten, avrupalılaşmaktan ne anladığını söyleseydi, ne olurdu,,

Medeniye t 6 Eylül 1960.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Kişisel Arşivlere İstanbul'da Bilim, Kültür ve Eğitim Tarihi

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu Koleksiyonu

BLTYWRT0200509